

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань освіти, науки та інновацій

26 липня 2023 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня всім! Розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Колеги, сьогодні в порядку денному п'ять питань.

Перше. Контрольне питання про стан забезпечення підручниками та навчальними посібниками закладів загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році.

Друге. Про проект Закону України про застосування англійської мови в Україні.

Третє. Про проект Закону України про застосування англійської мови в Україні (альтернативний).

Четверте. Про внесення змін до Рішення Комітету від 12 липня 2023 року про подання об'єднаної Конкурсної комісії та проект Постанови Верховної Ради України про призначення у 2023 році іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених - докторів наук.

Ну, і п'яте – «Різне».

Колеги, чи є доповнення, зауваження до порядку денного, пропозиції?

Якщо ні, то прошу проголосувати. Хто – за? Ростиславе, бачу.

ПАВЛЕНКО Р.М. Встиг проголосувати.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую щиро. Рішення прийнято.

Отже, переходимо до першого пункту порядку денного: контрольне питання про стан забезпечення підручниками та навчальними посібниками закладів загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році. Доповідачем є Оксен Васильович Лісовий, Міністр освіти і науки; співдоповідачем – Колебошин Сергій Валерійович, заступник голови комітету.

Оксен Васильович, будь ласка, вам слово.

ЛІСОВИЙ О.В. Доброго дня, шановні народні депутати, пане Голово! Ми вдячні за увагу до такого гострого і проблемного питання сьогодні. Команда Міністерства освіти, і, зокрема, безпосередньо я, заступник з загальної середньої освіти, перший заступник міністра переймаємося безпосередньо питаннями забезпечення підручників. Не все просто і не все гладко у нас в цьому питанні, але, тим не менше, і стараємося вирулити існуючу ситуацію, стараємося максимально забезпечити, знайти додаткові кошти. Я зараз детальніше торкнуся в своїй доповіді щодо того, що нам вдається робити, що не вдається, які маємо дефіцити. Ну, і також думаємо над зміною принципів і підходів до закупівель в цілому. І є кілька моделей, можливо, в дискусії ми зможемо поділитися цими ідеями з комітетом або комітет поділиться з нами.

Отже, зараз Україна думає, мислить, команда Міністерства освіти, Комітет з питань освіти думає над реформуванням системи освіти, і, звичайно, головною метою будь-якого реформування, і тим більше реформування системи освіти є саме підвищення її якості. Одним із чинників, які впливають на якість освіти, є якість навчальної літератури, до якої належать підручники. На сьогодні підручники залишаються основним інструментом, який забезпечує змістове наповнення освітнього процесу та створює умови виконання освітніх програм закладів освіти і досягнення обов'язкових результатів навчання її здобувачами.

Перший слайд, будь ласка. Є презентація. Дякую.

Отже, державним бюджетом на 2022 рік - зауважую, це ми говоримо про 2022 рік, про попередній рік, оскільки маємо цю тяглість проблем з 2022 року, - за бюджетною програмою "Загальнодержавні заходи у сфері освіти на видання та доставлення підручників" було передбачено 1 мільярд 390 мільйонів 716 тисяч гривень для фінансування, видання, доставлення навчальної літератури та зберігання резервного фонду. А саме підручники, зокрема мова йде і про підручники для мов корінних народів, національних меншин та з аудіосупроводом для учнів 5 та 9 класів та педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, ми передбачали цей мільярд 390 мільйонів. Підручники для осіб з особливими освітніми потребами, в тому числі шрифтом Брайля, підручники та посібники для закладів професійної, професійно-технічної

освіти і навчальні посібники серії "Шкільна бібліотека", навчально-методична література для педагогічних працівників.

Проте зі зрозумілих причин, військової агресії, був здійснений секвестр державного бюджету на 2022 рік, і показник в частині, передбаченої на видання підручників вищезазначеної категорії, становив нуль гривень, окрім підручників шрифтом Брайля, на видання яких було використано 33 мільйони гривень, що надало можливість видати 21 назву таких підручників.

Другий слайд, будь ласка. У бюджетній пропозиції Міністерства освіти і науки України на 2023 рік був наданий розрахунок на 3 мільярди 260 мільйонів, тобто видання 2023 року і компенсація невиданих підручників за 2022 рік. Ця сума, 3 мільярди 260 мільйонів, на видання підручників для учнів 1, 5, 6, 9, 10-х класів, в тому числі мовами корінних народів, національних меншин, осіб з особливими освітніми потребами та закладів профтехосвіти. Проте Законом України "Про Державний бюджет на 2023 рік" на видання та доставлення підручників затверджено лише 754 мільйони 938 тисяч гривень. Це 23 відсотки від загальної потреби на 2023 рік. І цих коштів нам вистачає на видання підручників, зокрема і мовами корінних народів, національних меншин, з аудіосупроводом, для учнів 6 класів та педагогічних працівників накладом понад 2,5 мільйона примірників на суму 669 тисяч гривень, 669 мільйонів, перепрошую, 862 тисячі гривень. Це 65 відсотків від потреби для відповідного класу. Це 116 назв з таких галузей, як мовно-літературна, математична, історична, громадянська і технологічна. Також на видання підручників шрифтом Брайля для осіб з особливими освітніми потребами накладом понад 30 тисяч примірників на суму 47 мільйонів 776 тисяч гривень. Видатки на доставлення навчальної літератури та зберігання резервного фонду в загальній сумі 37 мільйонів 229 тисяч гривень.

Третій слайд, будь ласка. Критична потреба у підручниках і посібниках на 2023 рік становить понад 32 мільйони примірників. Не виділено фінанси для друку підручників 1, 9 і 10-х класів закладів загальної середньої освіти та осіб з особливими освітніми потребами. Загальний стан забезпечення підручників складає - загальний стан, я наголошую, - 19 відсотків за державні кошти та кошти донорів. До кінця року ми передбачаємо ... 19 відсотків, перепрошую.

Четвертий слайд, будь ласка. Що стосується конкретно потреб 5 класу, бо

ми визначили найбільш гострі потреби, 5 і 6 клас, що стосується потреб у виданні підручників для 5 класу, то загальна потреба в підручниках для 5 класу закладів загальної середньої освіти з навчанням української мови становить 6 мільйонів 803 тисячі примірників. Оскільки державного фінансування на друк підручників в 2022 році не було, потреба в коштах на сьогодні складає тільки для 5 класу 681 мільйон 583 тисячі гривень. За кошти донорів надруковано 1 мільйон 350 тисяч 726 примірників підручників для 5 класу. Йдуть перемовини із залучення додаткових коштів з Радою Європи, Швецією і урядом Японії.

П'ятий слайд, будь ласка. Що стосується підручників для 6 класу. Загальна потреба в підручниках для 6 класу закладів загальної середньої освіти з навчанням української мови становить 7 мільйонів 127 тисяч 701 примірник. Коштів державного бюджету вистачає для друку 66,5 відсотків загальної потреби. За кошти донорів передбачається надрукувати 2 мільйони 406 примірників. Йдуть перемовини із залучення додаткових коштів знову ж таки з Радою Європи, урядом Швеції і ЮНІСЕФ. За кошти донорів ...

Шостий слайд, будь ласка. Протягом 2022 року Міністерство освіти і науки України неодноразово зверталося до міжнародних організацій, благодійних фондів за допомогою в забезпеченні учасників освітнього процесу навчальною літературою. Таким чином, було залучено 90,5 мільйонів гривень донорських коштів. Так, за сприяння Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) надруковано та доставлено підручники математики для 5 класів загальним накладом 472 тисячі 440 примірників. Це 100 відсотків від замовлення.

Радою Європи профінансовано друк підручників з української мови для 5 класу також загальним накладом 505 тисяч 32 примірника. Це також 100 відсотків замовлення. Ну, і видавництвом Польського інституту надруковано та доставлено підручники для 5 класу з польської мови перший рік навчання накладом 11 тисяч 897 примірників. Це також сто відсотків потреби.

Сьомий слайд, будь ласка. Відповідно до Порядку забезпечення підручками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 23 січня 2019 року № 41, Державна наукова установа "Інститут модернізації змісту освіти" формує резервний фонд підручників і посібників, крім електронних.

Друк підручників для поповнення резервного фонду відбувається одночасно з усім визначеним накладом для здобувачів освіти та педагогічних працівників. Станом на липень 2023 року в резервному фонді зберігається навчальна література в кількості понад 557 тисяч примірників. Протягом цього року фонд поповниться більше ніж на 188 тисяч примірників - і буде становити 745 тисяч примірників. Вони будуть спрямовуватися по мірі потреби для забезпечення громадян України, які перебувають за кордоном, які вимушені змінити своє місце проживання, а також для забезпечення освітніх послуг, які надаються Державною установою "Школа супергероїв". Для їх подальшого доставлення до регіонів необхідно 1 мільйон 174 тисячі гривень.

Восьмий слайд, будь ласка. У 2023 році Міністерство освіти і науки України продовжує активну роботу з пошуку позабюджетних коштів для забезпечення навчальної літератури. І ця робота має конкретні позитивні результати завдяки підтримці проекту "Фінська підтримка реформи української школи" (проект "Навчаємося разом"), уряд Фінляндії виділив кошти в сумі 47 з половиною мільйонів гривень, за які було надруковано підручники природничої і освітньої галузі для 5 класу закладів загальної середньої освіти загальним накладом 361 тисяча 357 примірників, 74 відсотки від потреби. Також за кошти донорів у 2023 році планується надрукувати підручники для 6 класу з географії, перемовини зараз ведуться з ЮНІСЕФ, заплановано. Також підручники для 6 класу зі збільшеним шрифтом для осіб з особливими освітніми потребами, також Фондом ООН (ЮНІСЕФ). Проведено перемовини щодо виділення Європейським Союзом коштів на друк підручників для 5 класу з української мови - 421 тисяча 264 примірники. Урядом Японії підтверджено кошти на друк підручників з української мови - 588 тисяч 250 примірників, та зарубіжної літератури - 501 тисяча 588 примірників. Крім цього, пропозиції щодо друку підручників для 5 та 6 класів знаходяться на розгляді уряду Швеції, серед них: англійська мова 5 клас – 576 тисяч примірників, іноземна мова 5 клас – 192 тисячі примірників, інформатика 5 клас – 513 тисяч примірників, інформатика 6 клас – 518 тисяч примірників. Представництво Європейського Союзу розглядає можливість друку підручників для 6 класу з мистецтва на 500 тисяч 108 примірників та для 5 класу з технології на 454 тисячі 501 примірник.

В електронній бібліотеці МОН та Державної наукової установи "Інститут модернізації змісту освіти" розміщені електронні версії 1 тисячі 224 підручників для 1-11 класів закладів загальної середньої освіти, що були видані за кошти державного бюджету, серед них електронні версії 403 підручників з мов та літератур корінних народів і національних меншин, а також підручників, перекладених мовами національних меншин.

Останній слайд, будь ласка, десятий слайд. Таким чином, ми констатуємо наступну потребу. Загальний наклад підручників, який мав бути надрукований в 2022-2023 роках – 32 мільйони 542 тисячі 102 підручники вартістю загальною на 4 мільярди 479 мільйонів 900 тисяч гривень. Надруковано за кошти державного бюджету всього 5 мільйонів 34 тисячі 553 підручники на загальну вартість 754 мільйони 938 тисяч гривень. І за кошти донорів у нас, ви бачите на слайді, надруковано 1 мільйон 350 тисяч примірників на загальну суму 137 мільйонів 948 тисяч. Планується надрукувати ще за кошти донорів, зараз в процесі переговорів, загальний наклад – 4 мільйони 757 тисяч примірників.

Таким чином, за кошти державного бюджету від загальної потреби всіх підручників надруковано лише 15 відсотків, за кошти донорів - це від загальної, з 1 по 11 клас разом з посібниками, разом з методичними матеріалами для педагогічних працівників, - за кошти донорів надруковано 4 відсотки і те, що ще планується надрукувати за кошти донорів, – це 15 відсотків. Таким чином, від загальної потреби ми закриваємо сьогодні, всієї потреби, біля 35 відсотків потреби в цілому в підручниках. Це уся потреба, ще раз наголошую, з 1 по 11 клас з урахуванням всіх методичних матеріалів і всіх необхідних додаткових допоміжних матеріалів.

Нагальна потреба, яку ми визначили для себе як пріоритет, - це 5-6 класи, оскільки, зрозуміло, підручники, які потрібні для впровадження проекту Нової української школи, і ми відповідно 5 класи закриваємо на 63 відсотки, 6 класи на 86 відсотків закриваємо від загальної потреби. Дякую за увагу. І, шановні народні депутати, прошу дозволу на цьому закінчити. Запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Оксен Васильович.

Я думаю, що ми зараз запропонуємо співповідь Сергія Валерійовича, а потім підемо по запитаннях. Наталія Романівна, бачу, ви будете першою. Дякую.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую, Сергій Віталійович.

Дорогі колеги, Оксен Васильович, шановні освітяни! Перш ніж я почну, власне, по суті, хотілося б попросити задля спільної зручної роботи все ж таки не зволікати з термінами надання інформації, оскільки остаточна інформація до нас надійшла тільки позавчора, 24 липня, і нам досить важко обробляти цю інформацію. І друге: задля зручності надавати інформацію не тільки в абсолютних цифрах, бо буде важко розуміти, там 700 тисяч примірників – це багато чи небагато, а в тому числі і у відносних, тобто у відсоткових якихось цифрах, для того щоб ми розуміли масштаби проблеми. Це просто для зручності роботи.

Тепер щодо, власне, суті. Якщо коротко, то я бачу три основних напрями, по яких нам треба працювати. Напрямок перший – це ресурси. І тут важко, і тут треба всім під'єднатися, бо ми розуміємо, що якщо дивитися на ті обсяги, які потрібні і які існують, ми тільки донорським коштами, я не знаю, досить важко буде витягувати. І нам усім треба спільно працювати в тому числі і з Міністерством фінансів для того, щоб цю потребу закрити, бо з 3 з чимось мільярдів, якщо ми виділяємо 750 мільйонів, ну, можна що завгодно придумувати, але все одно підручники не з'являться.

Але є два напрями, по яких, мені здається, треба суттєво змінити підходи по роботі. Перший напрям – це напрям процедур, напрям алгоритму. І з виступу Оксена Васильовича, і з тих висновків, які у нас в рішенні, виглядає так, що існуюча на сьогодні процедура алгоритму того, як це відбувається по підручниках, вона навіть за наявності там фінансів не буде забезпечувати сталість та необхідну терміновість постачання підручників. Мені здається, що не може одна структура проводити і експертизу, і закупівлю, і логістику, і формування резерву. І ті терміни строкові, які зазначаються, вони теж не можуть витримуватись. Це перше.

А друге – це питання ... . Тобто три, я казав, в нас напрями: ресурси, процедури, а третій напрямок – це напрямок розвитку. Мені згадується 2019 рік, коли були проведені перші конкурси на електронні підручники, не плутати з електронними версіями друкованих підручників, а саме електронні підручники. І тоді ж, в 2019 році ці процедури були призупинені, я вже не пам'ятаю з яких причин, але ми тоді комітетом вперше звертали увагу - ми, власне, тільки

збиралися в перші рази в 2019 році, - на те, а що, яка ж майбутня доля у електронних підручників. Нас керівництво міністерства запевнило, що будуть принципово нові підходи, будуть принципово нові версії підручників, але з 2019 року нічого не відбулося, хоча ми розуміємо, якою сильною допомогою могли б бути саме електронні підручники і в умовах COVID, і в умовах війни. Знову ж повторююсь, не плутати з електронними версіями підручників. Тобто неодноразово в доповіді міністра ми чули, що: крім електронних, крім електронних, крім електронних. Мені здається, настав час - і ми про це в рішенні теж зазначаємо, - все ж таки повернутися до електронних підручників і до того, що є таке електронні підручники, тим більше що у міністерства є такий сильний партнер, як Мінцифра, яка може допомогти в цьому сенсі. Тут треба стартувати навіть від визначення того, що є таке електронним підручником, бо там теж думки розійшлися. Тепер по суті, власне, тієї інформації, яку ми отримали. Я думаю, що я не буду коментувати кожна, я просто побудую свою доповідь у вигляді певних нотаток та запитань до якихось моментів, які нас під час розгляду цього питання стурбували, скажімо так.

Питання недостатніх ресурсів я вже торкатися не буду, це зрозуміло, і тут, я знову повторююсь, нам всім треба спільно працювати і на проект бюджету 2024 року, і, може, на перегляд бюджету цього року. Але мені здається абсолютно неприпустимим - це стосується вже не МОН, це стосується тієї ситуації, яка викладена тут, - що державна казна в нас затримала на 23 дні платіж відповідний по підручниках вже цього року 6 класу. Відповідно ми відстаємо вже майже на місяць по друку цих підручників. І це точно не є провиною когось, хто знаходиться тут, в залі, але я думаю, що ми маємо звернути увагу і державної казни - і ми в цьому сенсі в рішенні нашого комітету на це звертаємо увагу, - і, якщо необхідно, підставити плече міністерству в діалозі з відповідними фінансовими органами, для того щоб таких затримок не було.

Ми звернемося до Державного казначейства із запитом щодо причин такої затримки. Я не думаю, що це можна аргументувати, скажімо так, складністю та воєнним положенням, в якому ми всі знаходимось. Це підручники, це майбутнє.

Рухаємося далі. Тепер до тих речей, які теж тут викладені. Ну, по-перше - я глобально це казав, і ми будемо сьогодні про це багато разів ще говорити, щодо

недосконалості процедур, - отут викладений шлях, яким міністерство рухалось з 2022 року по підручниках, які зараз друкуються. І пункт перший – це лист МОН від 23 травня 2022 року потенційним автором-упорядником про перелік назв підручників та посібників, в яких у 2023 році є потреба. Наскільки мені відомо стандарт державної програми і так далі, вони були затверджені набагато раніше. І мені не зрозуміло, чому ми робили це тільки 23 травня. І наступне запитання, теж буде дізнатися, а чи існує лист МОН в 2023 році про перелік назв підручників та посібників, в яких у 2024 році є потреба? І якщо він існує і приблизно по датах такий самий, то ми можемо робити що завгодно, але вже зараз можна зрозуміти, що у нас буде відставання по друку підручників, якщо ми рухаємося рівно по тій самій процедурі. Тому мені цікаво, чи взагалі існує такий лист. Чому не можна зробити такий лист, враховуючи, що ми знаходимося всередині базової школи, 5 клас вже пройшли, 6-й пройшли, у нас 7 та 8 класи, фактично ми говоримо вже про 2024 рік, про 7 клас, чому б не розробити відразу перелік назв підручників та посібників і для 8 класу? І відповідно нехай видавництва починають свою роботу. Бо іноді виглядає так, що держава захищає максимально все з точки зору видавництва, а не з точки зору потреб дітей і потреб освіти.

Рухаємося далі. Я там дрібні зауваження не буду вже обговорювати. Крім електронних, я про це вже сказав, про електронні підручники. Мені здається також - це вже як практик, як кажуть, який працював і в школі, і на різних посадах, - ми тут аналізуємо і аналізували порядок забезпечення в частині вибору закладами освіти однієї назви з підручників шляхом голосування. Я хочу просто сказати чесно, що те, як це відбувається у більшості шкіл, в більшості колективів, - це профанація, це імітація демократії. Бо зазвичай або шкільний бібліотекар каже "ми рухалися по цих підручниках", і директор каже, і вчителі-предметники кажуть "та ми звикли до цих", і фактично просто навмання, або відділ освіти каже "нам зручніше закупити такі і ми про це вже там домовлялися" і так далі, і так далі, тому проголосуйте за це і так далі. Я вважаю, що цю процедуру треба докорінно змінити, просто от докорінно змінити. Бо зараз - і це не тільки мій особистий досвід, бо я розумію, що він не є релевантним з точки зору всієї країни, - але це абсолютно от всі колективи шкільні, з якими я спілкувався і зараз, і тоді, коли це починалося, це починалося, здається там, в якому там, я не пам'ятаю,

2014, 2015, 2016 роки, от ці от репозитарії і так далі, це профанація, це гра в демократію, імітація, яка робить для демократії тільки гірше, якщо чесно.

Рухаємося далі. Теж звертаю увагу, що традиційне для Міністерства освіти і науки затвердження бюджетної програми "Загальнодержавні заходи у сфері освіти" (КПКВК 2201260) відбувається, стоїть воно – кінець березня. Я не розумію що заважає це зробити на початку: в січні, в лютому? Бо інші програми, ми цікавилися, які затверджуються міністерством, відповідні паспорти програм, це відбувається в лютому, тобто ми фактично ще півтора місяці отаким от чином втрачаємо.

Далі виникає величезне питання щодо незрозумілості того - і незрозумілості, мені здається, всіма в країні, - того, а що взагалі таке ми розуміємо під поняттям "резерв", в який спосіб цей резерв формується, які резерви реальні є в областях, чим відрізняється резерв поточний від запасів, які є в кожній школі, до речі, і які в сенсі, ну, наприклад, технічних дисциплін були б нам дуже-дуже доречні, якщо в нас... не якщо, а коли в нас відбудеться звільнення певних територій, для того щоб направити туди підручники, яких зараз не існує і які ще друкувати, можна спокійно з фізики, я кажу, ну, абсолютно аргументовано і експертно, з математики, з хімії, з біології направити підручники десятирічної, п'ятнадцятирічної давнини і спокійно по них працювати, поки не будуть надруковані підручники, поки не буде нове освітнє законодавство і так далі.

Ніхто не знає, скільки в якій школі чого зберігається. Мені здається, що якийсь дашборд, який би аналізував і акумулював таку інформацію, він був би максимально необхідний для Міністерства освіти і науки. Тобто до поняття "резерв" і "формування резерву" треба підійти, ну, абсолютно революційно, з моєї точки зору. Також виникає багато питань з точки зору того, що таке логістика, якою є логістика доставки. Мені абсолютно не зрозуміло - і це не тільки мені, я думаю, що сьогодні ще це буде лунає, - історія про те, що вартість доставки – це 4,9 відсотка від вартості підручників. Це означає, що якщо цей підручник за масою, а для доставки і для автобуса, чи там автівки, яка довозить 1 кілограм тут і 1 кілограм тут, неважливо, який сенс: воно везе 1 кілограм ваги. Але, якщо цей, скільки там, наприклад, 300 гривень, а цей 100 гривень, то доставка цього буде 15 гривень, а доставка цього буде 5 гривень. Чому? Тобто це нелогічно абсолютно.

Є в тих даних, які нам надали на наші запити, історія про те, що один підручник доставлявся з Чернівців в Ужгород за 16 гривень, а інший підручник по всій країні з точки друку доставлявся за 5 гривень. Немає тут логіки, жодної немає логіки в цьому сенсі. Я вважаю, що ми маємо змінити логіку підходів до того, що таке логістика доставки і як вона відбувається.

Рухаємось далі. Власне, я знову ж таки кажу, я не хочу занурюватися в певні невеличкі деталі, якщо підходити вже до закінчення свого виступу, бо тут в рішенні комітету максимально глибоко це описано, і я думаю, що і голова комітету ще буде говорити і про рахунок United24, він фаховий і детально розбирався з цією історією, я знову ж таки кажу, я розділяю проблему на три частини: перша – ресурси, і тут нам треба всім попрацювати, тут не треба шукати винних і так далі; друге – це процедури, алгоритми, їх треба докорінно змінювати, бо ми можемо фіксувати все що завгодно зараз потрошечки, потрошечки, але нічого відбуватися не буде, ми все одно ... ми вже маємо, як я вважаю, міну затриманої дії, якщо ми вже пішли по процедурі минулого року в цьому році, а я майже впевнений, що так і було, і так і є. І третє – це розвиток, і розвиток в тому числі електронних підручників. І на це теж треба звертати увагу, щоб не варитися от в цьому от: ой, надрукувати, надрукувати ... Це такі перегони-перегони постійні, і не встигаємо подивитися в майбутнє.

Це основні проблеми, про які я хотів би сказати. Рішення у відповідні комітети всім розіслані. Я сподіваюсь, що колеги з ними ознайомились. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Валерійович. Чи хоче міністерство відреагувати зараз, чи ми перейдемо до питань, як вам зручно?

ЛІСОВИЙ О.В. Можливо, я не знаю, як зручніше вам, може, дійсно, все в цілому зібрати і потім дати відповіді, тому що зі мною тут знаходяться колеги із фінансового департаменту, із Інституту модернізації змісту освіти, і заступник міністра відповідний. Але є речі, з якими, ну, зразу ... треба зразу відкоментувати, тому що з ними важко не погодитися.

По-перше, процедура закупівлі. Так, дійсно, вона є недосконалою, вона кожен рік відбувається, і до того, я знаю, як. Я зайшов на цю каденцію, і за роки попередників завжди це була якась така напівкризова ситуація, яка завжди була

на грані зриву, а іноді навіть призводила до зриву. Тому ми тут погоджуємося. Ми погоджуємося з позицією комітету щодо розділення функцій. Так, це, дійсно, доцільно, розділити функції експертизи, логістики, закупівлі. Це різні функції. І для цього у Міністерства освіти є навіть спеціальні установи, які, мабуть, колись для цього і створювались, але ніколи цю функцію не виконували.

Знову ж таки, важко не погодитися, і це прекрасна ідея, ми ще над цим не думали, я повинен сказати, але це ви спонукаєте нас задуматися над створенням дашборду щодо резервів і повноцінної їх інвентаризації. Тому що ми сьогодні маємо документальне підтвердження наявності цих підручників. Нам би переконатися в тому, що це відповідає дійсності і мати оперативну картину щодо резерву. Ну, і ряд ще з тих позицій, які ви тут озвучили, вони є незаперечними. Є позиції, які стосуються застарілих норм, якими ми користуємося. Мається на увазі логістика, наприклад. Це норма, встановлена, якщо я не помиляюся, ще в постанові 1993 року? 1992 рік. Природньо, що треба переглянути, хоч туди й приймали зміни і доповнення, але треба подивитися, мабуть, з принципово іншої точки зору на ті регуляторні документи, якими ми керуємося до сих пір в своїй діяльності. Тому в цілому дякую за пропозиції, які ви висловили і які ви внесли до рішення. І я думаю, що тут було більше зауважень озвучено, на якісь із цих зауважень у нас є відповіді, деś ми можемо щось прокоментувати. Але, як скажете, Сергій Віталійович. Зараз чи...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що, можливо, ми зараз перейдемо до конкретних питань народних депутатів, які є, щоб вони були прямі і зрозумілі, спробуємо на них відповісти. Що - ні, то ми запитаємо в рішенні комітету, а потім після всього, я думаю, відрефлексуємо.

Наталія Романівна піднімала руку і хотіла задати питання. Як обіцяв, Наталія Романівна, будь ласка.

ППА Н.Р. Я дякую, бо насправді ця доповідь, порівняно з двома тижнями тому, має в собі значно більше чіткостей, більше розуміння, що куди є шанси залучити, і по чому ще будуть прогалини в цьому питанні.

Заступнику комітету Сергію Колебошину теж хочу подякувати, бо насправді я погоджуюся з усім, в принципі, що ви озвучували. Питання логістики

треба розглядати, чи це буде якась середня цифра поражена, чи яким вона чином, але точно переглянути. Тому дякую за цей комплексний підхід до цього. І ще б я додала два моменти, які також очікую від Міністерства освіти і науки і Інституту модернізації змісту освіти. Коли ми говоримо про експертизу, то у нас далі залишається питання до своїх підручників, до їх змісту, до того, що вкладається. Ми недавно приймали законопроект, підготували по змінних підходах дещо до експертизи, але воно і далі вимагає бажати кращого.

Це перше питання. Я б хотіла чути від міністерства і від інституту на майбутнє, як ви плануєте впливати ... як би не впливати, які у вас пропозиції по тому, як ми будемо далі працювати зі змістом підручників. І я розумію, що сьогодні ми розглядаємо більше питання забезпеченості підручниками, але це питання нікуди не зникає.

І друге. Коли ми будемо говорити про електронні підручники, я б теж хотіла почути пропозиції по тому, як це відбувається в інших країнах світу - нам найближча Європа, - як поєднуються електронні підручники з паперовими? І чи не призводять, наприклад, електронні підручники, їх використання до меншої потреби у друку паперових підручників, і як вони поєднуються? Чи, власне, друкуються тільки тоді посібники, а всі підручники є в електронному форматі? І, в принципі, яке у нас бачення, коли ми зможемо перейти до найближчих наших добрих сусідів, і відповідно до того, що є ... хай навіть, не знаю, ну, вивчити досвід Польщі, країн Балтії, вони ближчі до нас, і як би це застосовувалось? І чи не могли би ми частину коштів з друку паперових підручників відповідно вкласти в електронні підручники? Це моє друге питання.

А з уточнюючих, зі всього, що в матеріалах, які нам надіслали, я ще попрошу також, щоб нам надіслали цю презентацію, яку ви сьогодні давали, бо я її не побачила у себе на пошті. Ну, це з таких маленьких технічних речей. Я так розумію, що 7 клас посібники для Нової української школи, пілот, це будуть в онлайн-форматі, правильно? І 1 клас посібники Нової української школи фактично доведеться закуповувати або громадам, або безпосередньо батькам дітей. І це по 1-7 класах питання. По 5-му я ще маю питання. Я так розумію, що українська мова - бо у мене було звернення, - надруковано лише основний, той підручник, який обрали, а ті, хто обирали інших авторів, наступні, вони не

отримали підручники і отримують тільки зараз. Оце мої такі основні уточнюючі питання, яких я не побачила. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я Андрію Сташківу надаю слово, заступнику міністра.

СТАШКІВ А.Б. Дякую, Наталія Романівна, за запитання.

Перше, що хочу сказати про експертизу. Комісії формуються щороку, до них включено працівників Міністерства освіти. Вони формуються з широкого кола експертів. Ми відповідно будемо за потреби переглядати склад цих комісій, і, в принципі, будемо пропонувати долучатися всіх, хто може проводити ефективну, якісну експертизу.

Щодо електронних підручників. Фактично це є доповнення до діючого підручника, який може використовувати як і вчитель, так і учень. У нас зараз на даний момент працюють різні платформи, в тому числі "Всеукраїнська школа онлайн", де ми можемо розміщувати відповідні електронні підручники. Це, звичайно, додаткове фінансування. І в умовах обмеженого фінансування, яке є і яке, ви бачите, що призводить до недодруку основних підручників, зробити цього року це неможливо було. На наступний рік ми будемо ... Воно є в законі передбачено, ці електронні підручники, відповідно будемо в наступному році, коли будемо оголошувати відповідно конкурс підручників, пропонувати для всіх видавців розробляти паралельно з основними підручниками і електронні версії підручників.

Щодо того, яким має бути цей підручник, так, є питання, оскільки в Україні таких повноцінних електронних підручників – це про те, що говорили ваші колеги, - не електронні варіанти підручників, а саме електронні підручники, ще не розроблялися, тому це як би окремий напрям роботи, і протягом року ми будемо над цим працювати.

Питання щодо НУШ, 7 класу, ми зараз уже передбачили проект Постанови Кабінету Міністрів про спрямування коштів саме на реформу Нової української школи. І в цьому проект постанови передбачено також друк навчальних матеріалів для 7 класу, тобто як один з елементів і напрямів реформи Нової української школи. Після прийняття відповідної постанови ми зможемо надрукувати і забезпечити всі класи пілоту 7-го навчальними матеріалами.

Щодо 1 класу, зрозуміло, як ви бачили з презентації міністра, пріоритети були вибрані – це 5 і 6 класи, оскільки це нові навчальні програми і по них взагалі немає підручників. Можна повернутися до цього питання, і буде повернуто до цього питання після того, як буде повністю закрита потреба для 5 і 6 класу, оскільки зараз в 1 класах у нас є надруковані підручники, по яких можуть навчатися діти. Звичайно, було б дуже чудово, якщо би до них додати ще і посібники, щоб вони могли з ними працювати.

І ще одне ваше питання: українська мова. Це минулого року було обрано і запропоновано до друку ті підручники, автори яких погодилися на передачу авторських прав до Європейської комісії. І наклад друку, який був проведений, він забезпечує повністю всіх учнів 5 класів, які мають українську мову. Просто не надруковані окремі підручники, автори яких не погодилися надати право на друк безкоштовно.

ППА Н.Р. Я тут тільки уточнення. Є відповідно громади, які не отримали підручники з української мови 5 клас, але я відповідно, вже щоб зараз не займати час комітету, зверненнями допрацюю, на якому моменті, чи в колектора виникла проблема, бо насправді я маю, як мінімум, ну, два звернення від двох територіальних громад по школах, я перевірила: до них не надійшли підручники з української мови. Але то вже будемо в'ясняти тоді по конкретних випадках. Просто щоб ви розуміли, що такі речі є. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колеги, в кого є ще запитання? Якщо ні, то в мене є, колеги, якщо дозволите.

Шостого липня, за вашою інформацією, яка була нам надана, 6 липня 2023 року ІМЗО подано пропозиції до Міністерства освіти і науки щодо внесення змін до паспорту бюджетної програми в частині зменшення видатків на видання підручників для 6 класу та збільшення видатків на видання підручників "Історія України" для учнів 5 класу та підручників з кримськотатарської мови та літератури 5-10 клас навчання на загальну суму 64,1 мільйона гривень. Можете пояснити, в зв'язку із чим? Чому така пропозиція зменшити для 6 класу і видати інші?

_____. Може, я?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да-да, будь ласка.

_____ . Пане Сергію, це виникло в зв'язку із тим, що при перемовинах з різними донорами і залучення їх до друку підручників для 5 класу, оскільки для 5 класу по паспорту бюджетної програми у нас взагалі не було передбачено коштів, стикнулися з тим, що не готові наші донори, з різних причин, фінансувати друк підручників з історії України для 5 класу. Ми не знайшли відповідні джерела фінансування, небюджетні, і в зв'язку із тим, що це "Історія України", є важливим компонентом і важливим предметом в 5 класі, було прийнято відповідне рішення про друк підручників "Історія України" саме за бюджетні кошти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. А які позиції для 6 класу ми в зв'язку із цим втратили?

_____ . Буде зменшено... Воно як би рівномірно було зменшено, тому що планувалося 120 відсотків друку підручників - 20 відсотків резервного фонду, - фактично зменшили до 105. Конкретно якийсь наклад ми не виключали із загального друку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я трішки буду перескакувати з теми на тему, просто по мірі того, як ми опрацьовували документи, у нас виникали питання.

Зараз кошти, які знаходяться на рахунку UNITED24, складають 49,6 мільйона гривень і вони неосвоєні. Я, до речі, хочу подякувати вашому складу міністерства за наповнення фонду UNITED24, бо на 1 січня там було 44 тисячі гривень, а зараз 49,6 мільйона. Як ви плануєте їх використовувати? Наприклад, я поясню чому. Тому що зараз у мене питання, яке нас дуже сильно турбує, - це пілотний проект НУШ 7 класу, який розпочнеться 1 вересня і не забезпечений ні підручниками, ні посібниками, його вартість 44 мільйони, на рахунку 49. Я до цього питаю.

_____ . Дякую.

Значить, ми маємо, дійсно, 1 мільйон 250 тисяч доларів на спеціальному рахунку. Це кошти, які були зібрані цільово на відбудову школи в селі Бузова Київської області. Тобто лот був розміщений, саме ця школа була розміщена на платформі UNITED24, і цільово на неї була оголошена загальна сума, необхідна

для ремонту цієї школи, на 1 мільйон 250 тисяч доларів, і ця сума була зібрана. Зараз ми очікуємо, які там зміни у нас до порядку, проходять зміни до порядку, і будемо перераховувати ці кошти, субвенцію на Київську область.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Добре. Давайте от я ще хочу повернутися до питання доставки підручників. В порядку використання коштів, передбачених в державному бюджеті для реалізації загальнодержавних заходів у сфері освіти, затверджених Постановою Кабінету Міністрів від 19 лютого 20-го року № 131, передбачено видатки на доставку 5 відсотків, в усіх договорах ІМЗО з видавництвами - 4,9 відсотка. Перше питання: чому так? А, по-друге, я хотів би якраз повернутися до цього, це для всіх видавництв, якщо ми правильно розуміємо, незалежно від вартості підручника, від накладу, 5 відсотків закладається на доставку? Чи це якась усереднена цифра?

_____. Це гранична сума, яка може бути в договорі передбачена на доставку підручника.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. А от в мене у зв'язку з цим є два приклади із системи Prozorro, і базуються вони на відомостях звідти, із системи Prozorro, підписаних у липні 2023 року. Підручник "Українська мова" для 6 класу з навчанням угорською мовою тиражем в 1 741 примірник. Об'єм пакунок, запам'ятайте, менше 3 кубічних метрів. Доставляється з Чернівців в Ужгород за 28 тисяч гривень, 28,3; вартість доставки одного підручника – 16 гривень 16 копійок.

З іншого боку, підручник ... з тієї самої системи Prozorro, підручник "Зарубіжна література" для 6 класу закладів загальної середньої освіти тиражем 330 тисяч 782 примірники доставляється в 25 областей, діаспорі, в резерв, загальна вартість доставки - 1 мільйон 894 тисячі 752 гривні 37 копійок. Вартість доставки одного підручника – 5,83.

Вам не здається це трішки дивним? З Чернівців в Ужгород 3 кубічні метри – за 28 тисяч гривень - мені аж так хочеться перепрофілюватися в доставку, їй-богу, - а по всій Україні, за кордон і в резерв – за 5,83 за один підручник, у три рази різниця. Колеги, як це можна взагалі пояснити логічно? Чи не потрібно нам серйозно зайнятися цим питанням, подивитися, чи правильно ми робимо? Взагалі це дивнувати, погоджуєтесь? У нас справді така система? Мікрофон, будь ласка.

_____ . Підручники різної вартості. У постанові прописано, що до 5 відсотків вартості самого підручника. І підручники з національних меншин дуже дорогі, тому доставка також фактично отримується дорога. Але береться в середньому вартість цих підручників по Україні. Якщо, допустимо, береться те саме видавництво, яке розвозить підручники, воно сьогодні везе в Ужгород, і так само багато підручників везе в інші місця. Отримується, що середня – до 5 гривень. І коли подається на тендер документація, кожне видавництво, треба подивитися буде калькуляцію кожного видавництва, яке подавали, для того, щоб подивитися дійсно, як вони...

_____ . Мені просто здається, що ви щойно озвучили просто схему корупційну, яку треба просто взяти в НАБУ, і щоб вони... Як так може бути? В нас працює Укрпошта, в нас працює Нова пошта, є фіксований на доставку об'єм, а не за ціну підручника. Не здається, що ось там якраз у нас і втрачається? Як так може бути, що в залежності від ціни підручника, а не від ваги, не від його об'єму, маси ми рахуємо доставку?

_____ . Насправді, очевидно, що ми маємо ... це ми керуємося постановою 1992 року, і очевидно, що ми створюємо якусь зону комфорту для видавців, які в рамках цього відсотку можуть оперувати так як їм зручно оперувати. І в даному випадку, мені здається, що інтерес держави тут страждає, тому цією темою треба зайнятися, дуже детально її вивчити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Євгене, будь ласка, ви хотіли прокоментувати.

_____ . Добре. Дякую. Мене чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чутно, але поганенько.

_____ . Доброго дня. Я прокоментую... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, пане Євгене, зовсім погано чути, ми не розуміємо практично, що ви говорите.

_____ . Зараз краще мене чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, чудово.

_____ . Добрий день.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня.

_____ . Шановні колеги, доставка підручників видавцями здійснюється перший рік, до цього здійснювалася ця доставка через ProZorro, оголошувався конкурс. Це було здійснено на виконання рішення комітету 2021 року. Мета цього рішення – зменшити терміни доставки і саме прискорити, щоб ми встигали доставляти підручники до 1 вересня.

Що стосується вартості підручників, вона була порахована за останні 5 чи 6 років, і вона саме становила в середньому 5 відсотків, і саме ці кошти були передбачені на доставку.

Що стосується різної вартості доставки по вазі одного і того ж самого підручника. Саме тут питання в тому, що різні накладі підручників. "Українська література", вона друкується накладом понад 400 тисяч. І коли здійснюється доставка підручників в регіони, вони здійснюються великим транспортом, тобто там фурую, умовно кажучи, і собівартість цього підручника набагато менша, аніж того підручника, наклад якого там 1 500 штук і здійснюється його доставка там якимось невеликим автомобілем в окремий регіон. Тобто от такі пояснення.

І ми дивилися комерційна пропозиції, вони становлять мінімум там десь 12-15 відсотків від вартості. Дивилися Міст Експрес і Нову пошту, і Укрпошту, що це виходить набагато дорожче. Дякую.

ГРИЦУК Р.П. Я, чесно кажучи, не розумію абсолютно, як Нова пошта і Укрпошта - найбільш логістичні компанії, які возять машини, - можуть бути менш, або дорожчі, ніж просто видавці доставляти підручники. Ви ж самі сказали, що якщо малий наклад, все одно машина йде. Тому ми і кажемо про Нову пошту, про Укрпошту, про великі логістичні компанії, які не будуть ганяти просто так машини, які будуть конкретно за там одиницю підручника або за якийсь об'єм роботи. Я не розумію, як це може бути дорожче.

_____ . Пане Романе, за останні скільки-то років, п'ять наприклад, на жодні відкриті торги жодна з цих компаній не вийшла з пропозицією. Хоча, за моєю інформацією, ще при попередньому керівництві інституту зверталися такі компанії, брали відповідні документи. І коли подивилися розрахунки, вони до цього втратили зацікавленість.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло, тобто у нас доставкою займається видавництво по суті, правильно?

_____ . Так, перший рік, коли займаються видавництва.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. От у нас у зв'язку з цим є питання. Видавництва не мають ліцензій на вантажні перевезення, от ми перевірили кілька видавництв. Вони замовляють послуги транспортних компаній чи якимось іншим чином вони їх доставляють? Це ж величезні обсяги насправді, я не знаю. От як вони роблять?

_____ . Тут аналогічна ситуація, як і з друком підручників, що видавництва не мають власних поліграфкомбінатів. Вони цю послугу замовляють безпосередньо на підприємствах, які мають відповідне обладнання і здійснюють такий друк. Така ж, аналогічна ситуація і з перевізникам. При укладанні договорів, там і постанова Кабміну, вона про це говорить, що ця послуга не може замовлятися у посередника. Тому видавництва або здійснюють, хто має такі можливості, самі, або замовляють цю послугу профільних компаній, або об'єднуються, разом доставляють, або звертаються до компанії, яка 15 років возила до цього і має відповідний досвід.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей. Добре. Дякую. Я думаю, що ми глибше зробимо запити для того, щоб це зрозуміти. Наступне питання, шановні колеги. Як повинен розраховуватися тираж видання підручників, в принципі, відомо з Порядку забезпечення підручниками та посібниками, затверджено постановою Кабміну від 23 січня 2019 року №41. В наведених матеріалах, які ми отримали в комітеті, точніше, не отримали, немає жодної згадки про контингент учнів і кількість педагогічних працівників, які беруться в основу розрахунку, лише загальний обсяг. На сайті Державної служби статистики також немає інформації про контингент на кожній паралелі класу, скільки всього учнів в 1, 2, 3, 4, 5-х класів, контингент яких повинен братися до уваги при розрахунку підручників для 6 класу. Якщо контингент збільшується, відповідно ми навіть 6 клас, навіть якщо він зараз буде меншим, ми все одно повинні друкувати більше, бо через декілька років прийдуть, наприклад, учні з 3 класу, яких на якийсь відсоток більше. Тому ми вже повинні закладати це наперед.

Якими цифрами користувалося в даному випадку Міністерство освіти і науки, якщо ми таких цифр не знайшли? У вас є якась відомча система обрахунку чи ви запитували в областей? Якщо запитували в областей, то як ви верифікували ці дані областей? Бо нам насправді просто цікаво, чи не закладається, наприклад, умовно, при всій повазі до областей, чи закладається, наприклад, з самого початку в ці цифри якийсь певний резерв, знаючи, що їх теоретично може бути надруковано, наприклад, менше? Буду вдячний.

_____. Дякую. Відповідно ви правильно назвали Постанову 41, де вказано самий порядок вибору самих підручників. Є система ДІСО, яка працює в інституті нашої аналітики, де по цій системі ДІСО кожна школа вибирає, конкретно підручники яких авторів їм потрібно. Ці дані ідуть на район, область і так далі. І ми отримуємо вже дані по кожному предмету, по кожному класу і так далі. І паралельно з цим інформацію про кількість самих вибраних підручників підтверджено управлінням освіти, дає письмові вже нам підтвердження, чи вірно ДІСО пройшло, чи та кількість дітей, яка вибрала підручники, відповідає дійсності. Відповідно 7 пункту потреба в підручниках береться, ви правильно сказали, прогнозована кількість, береться за п'ять років. І та кількість за п'ять років, яка у нас вважається найбільша, по тій прогнозованій кількості визначається тираж плюс до 120 відсотків. Цього року ми взяли 105 відсотків. І ось саме з цих п'яти відсотків і частина заложується і в резерв.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми ще до резерву повернемося. Дякую, зрозуміло. Але запит ми теж зробимо.

Друге. Повертаючись до питання Сергія Валерійовича про конкурсний відбір підручників, як ви вважаєте, 5-8 підручників, або 10, здається, є рекорд - 11 підручників, різних авторів для одного конкретного предмету - це доцільно? Чи можна обмежуватися двома-трьома видами підручників? Тому що часто за вибором підручника, як вже зазначав Сергій Валерійович, стоїть не його якість, а вдало і влучно проведена рекламна кампанія серед основних стейкхолдерів. От як ви вважаєте, чи це доцільно залишати, чи варто змінити?

_____. На мою думку, я вважаю, це доцільно. Тому що, чому кілька підручників вибирається по різних програмах? Відповідно до нормативних

документів у нас затверджуються модельні навчальні програми, їх багато, навчальних програм: 2, 3, 5 по різних предметах. І по кожній сьогодні дається право самому вчителю, учням, керівництву школи вибрати по тій модельній програмі, по якій вони будуть навчатися. І тому, коли оголошується конкурс, у положенні не прописано, що якщо 40 тисяч вибір буде, значить, ми по цій модельній програмі друкуємо підручники за державний кошт. Не по одній модельній програмі, може бути, що одна модельна програма, вибрали і таку кількість дітей набрали, там 200 тисяч, 300 тисяч і так далі, це теж буває, але, разом з тим, і 40 тисяч. Для чого це робиться? Це робиться для того, щоб ... є багато молодих перспективних авторів, яких сьогодні ніхто не знаю, завтра їх узнають в порядку того, що проводиться апробація, з слідуєчого року буде проводитися, ну, разом з тим, робота проводиться для того, щоб можна було б цих авторів, разом з тим, залучити до написання підручників і так далі. Якщо ми це питання знімемо, то це знову буде один підручник одного автора, і знову буде по всіх школах. Для того, щоб цього не було, дійсно, були введені ці модельні програми. Да, можна підняти бар'єр: не 40 тисяч там, 50-60 тисяч тираж. Тоді буде кількість менша. Але це вже справа міністерства нашого.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. У мене в даному контексті трішки інше питання турбує. Скажіть, будь ласка, ну, о'кей, набралось 40 тисяч, я так розумію, голосів. Ви їх верифікуєте якось, ці 40 тисяч?

_____. Обов'язково. Коли зайти ми можемо по ДІСО, бачити, з якої школи, якого... вибирали ці учні, тобто вчителі, ці підручники.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ми можемо побачити перелік цих 40 тисяч людей, які за них проголосували?

_____. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я думаю, до давайте ми, може, поговоримо з Міністерством цифрової трансформації. Ми ж АІКОМ вже запустили, і там вчителі верифіковані. Давайте зробимо це через АІКОМ електронним голосуванням, або допилимо з Мінцифрою так, щоб ми змогли вийти на верифікованих вчителів. Бо я знаю інформацію ... .

ЛИС О.Г. Пане голово, дозвольте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, зараз, я закінчу думку.

ЛИС О.Г. Я перепрошую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене є, наприклад, дані про те, що, там умовно три вчителя зі школи за всіх інших кажуть: будуть отакі, отакі, отакі предмети, от ми такі обираємо, давайте всі скопом від всіх подамо отакі дані. Всі інші навіть про це і не знають і підручників ніколи не бачили. Тому у мене питання. Може, ми якось цей процес верифікуємо і діджиталізуємо? Тому що, мені здається, що ми іноді робимо дивні речі. Пані Олена, будь ласка.

ЛИС О.Г. Я трішки погано вас чую, я підключала відео, тому що я наближала звук. Але я хочу підтримати виступаючого, який щойно виступав, і сказати про те, що як це відбувається в школах.

Насправді спочатку надається можливість першим вчителям опанувати підручники і вибрати, за якими програмами вони хотіли би працювати, відповідними підручниками. Надалі це виноситься на кафедру початкової школи, якщо ми говоримо про початкову школу. А далі вже кафедра пропонує це на засідання педради, і педрада підтримує або не підтримує дане положення, і тоді вона вже подає до відповідного органу виконавчої влади, ну, наприклад управління освіти, якщо ми говоримо про місто чи там район. Тобто ця процедура вже відпрацьована.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, пані Олено, ми знаємо, як це має відбуватися. Ви якраз описали, в принципі, те, як це має відбуватися в ідеалі. І я не заперечую, що, напевно, є певна кількість шкіл, які так і роблять сумлінно, взагалі питань немає.

У мене питання взагалі ... . Я просто, чесно кажучи, з деякими вчителями спілкувався, вони не брали участь в цьому процесі, відверто ... .

_____ . Ну, але є лапки, це правда. Є лапки, де рекомендую звернути увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, ми ж, власне, через це. Тому що я не проти того, щоб було 8 чи 10 різних авторів. Питання в чому, чи правда, що їх обирають люди.

Оце важливе питання до нас, тому, в принципі, оце питання верифікації якраз в контексті того, що ми діджиталізуємо більшість процесів, воно зніме і з нас головний біль при ... і не буде більше запитань, що вони взагалі підтверджені чи не підтверджені, ці 40 тисяч голосів, чи скільки їх буде. Я просто запропонував би подивитися на цю схему, на цей процес трішки з іншого боку. Шановні колеги, в мене є ще декілька запитань, вони зараз будуть стосуватися резервного фонду.

Перше. От зараз ми отримали, звісно, не в тому вигляді, в якому ми просили, але в рішенні комітету вже буде відображено те, що ми ще раз звертаємо увагу, і ми ще раз зробимо запит інформації до Міністерства освіти і науки, і просимо її надавати в тому обсязі і в тому вигляді, в якому ми її просимо. Ми даємо на це, колеги, достатньо часу, для того щоб цю інформацію зібрати. А просто виписка з файлу екселівського, який нам роздрукований, наприклад, зараз по резервному фонду, я не знаю, пане міністр, що ви з нього можете зрозуміти, але подивіться. Так от, все одно, вивчивши трішки цей файл, в мене є запитання. Чому ми досі в резервному фонді... от перша позиція, яка зазначена – Алатон "Пригоди в країні невидимок", 1997 рік - рік видання. Шановні колеги, з 1997 року ми досі зберігаємо 75 екземплярів в резервному фонді. Ви серйозно? А навіщо ми їх там тримаємо? Ми хочемо дотриматися до якого...? Скільки ми ще будемо років їх тримати? Я вже мовчу про те, що є, наприклад, книжка Кучми, одна з ним напечатаних, лежить досі в резервному фонді. Я можу ще дуже багато цих прикладів наводити.

Але в мене питання: перше - навіщо ми тримаємо літературу, якій там, умовно, більше ніж 5 чи 6 років, навіщо взагалі ми її тримаємо? Бо є література по 20 років там лежить, 25. Колеги, хтось може пояснити, чому вона знаходиться взагалі в резервному фонді, навіщо ми її тримаємо? Ми ж за це платимо.

До речі, я вам можу сказати, шановні колеги, просто щоб ви розуміли, 9 травня 2023 року з АТ "ДАК "Укрвидавполіграфія" було укладено договір про закупівлю послуг із зберігання резервного фонду навчальної літератури на суму 1 мільйон 66 тисяч 172 гривні. От навіщо ми платимо з державного бюджету грошима платників податків за зберігання "Пригод в країні невидимок" 1997 року? Може, нам їх варто пороздавати всі в школи? Я заїжджаю в школи в селах в гірських районах, запитую: коли ви останній раз отримували щось, крім

підручників? Вони кажуть: "Та ми вже не пам'ятаємо. Ми, напевно, в цьому тисячолітті не отримували". От виникає питання, чому ми їх не роздаємо? Навіщо ми їх зберігаємо і за них платимо? Хтось може сказати, чому вони там зберігаються?

_____ . Дозвольте тоді я відповім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

_____ . Вся література, яка знаходиться у резервному фонді, вона наповнювалася різними фондами, різними організаціями і так далі. І ці книжки, да, ви праві, повинні були роздати навчальним закладам, бібліотекам і так далі. Але причина в тому, що для того, щоб роздати, для того приїхати треба зі школи, треба взяти відповідні документи і отримати. Ми багато ... . Даже підручники для того, щоб роздати по школах, це теж велика проблема. І тому ми будемо старатися в цьому році, заклали у резервний фонд якісь кошти для того, щоб якщо заявка буде з якоїсь школи, значить, ми їй відправимо ці підручники чи літературу, щоб вони могли нею користуватися. Тому що заявки подають області, заявки подають школи, заявки подають з-за кордону, які підручники потрібно, і з цього резервного фонду ми їм фактично подавали.

Цього року ми заложуємо більше, тому що підручники, які зараз ... і тимчасово окупованій території, розбиті школи, для того щоб забезпечувати ці навчальні заклади, в основному – це підручниками. Да, поряд з тими є інша література, яку ... . Ви праві, сьогодні, да, треба знову провести ревізію, списати. Але теж списати цю літературу, там теж існують певні такі нюанси і певні перешкоди, де сьогодні, на жаль ... . Але це питання слухне, дійсно, я підтримую, треба буде знову провести ревізію і ставити питання про списання такої літератури. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, все, що ми зараз говоримо і ставимо запитання, і ви відповідаєте, це не означає, що вони нас задовольняють, це означає, що просто вони письмово полетять рішенням комітету офіційно. А далі ми будемо вже з ними працювати трішки інакше. По цьому ж самому, добре, що ви зачепили це питання. Мене цікавить, наприклад, методологія або процедура списання

підручників. От зараз ми надрукуємо і, я сподіваюсь, вчасно доставимо підручники 6 класу Нової української школи. Відповідно всі інші підручники 6 класу, які були надруковані до цього, знаходилися в розпорядженні шкіл, в резерві, вони вже будуть не потрібні, бо Нова українська школа – це зовсім інші підручники. От в мене питання, що ми будемо робити з цими підручниками, скільки їх в резерві і яка ... . Що ми будемо робити: на макулатуру, чи просто списуємо, спалюємо, даруємо комусь? Що ми з ними робимо? Будь ласка, в мікрофон, якщо можна.

_____ . Ті підручники, в яких закінчується термін, ми їх списуємо, віддаємо офіційно, в макулатуру здаємо ці підручники і знімаємо їх з обліку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Клас! А скажіть, будь ласка, тобто у вас є стаття доходів за здану макулатуру, я правильно розумію? Ви знаєте, у мене навіть в подвір'ї виходять люди збирають макулатуру.

_____ . Це, якщо допустимо, це можна в спецфонд, якщо їх здати, то це можна здати тільки ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. А можете дати нам дані по списанням попередніх підручників, куди вони поділися і скільки ви отримали за здачу макулатури? Мені просто цікаво.

_____ . Підготуємо.

_____ . Короткий коментар, дозвольте, Сергій Віталійович?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, будь ласка.

_____ . Декілька років назад ми списали понад 300 тисяч книжок російською мовою, ці кошти отримала державна установа на спеціальний рахунок, підручники ... *(Не чути)* термін яких становить використання 5 років ... *(Не чути)* місяців термін використання, вони можуть бути там, частина їх залишена на розсуд школи для використання в подальшому, а може бути відповідно здана в макулатуру. У нас це питання не врегульовано, яким чином школи здають... *(Не чути)* куди ці кошти надходять.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Євгене. Ну, ми з цим питанням звернемося до вас, і хочемо отримати насправді про це письмову відповідь, що ви робили з попередніми такими накладками.

І взагалі, колеги, знову повертаючись до великих питань, які ми просили минулого разу на комітеті, нас все ж таки цікавить одна історія, дуже важлива. Це чіткий алгоритм друку підручників: від самого початку формування потреби, обсягів видатків до доставки підручників, зі строками, датами, яку ми так і не отримали. Ми вам ці повторно питання, які ми не отримали, ще раз направимо зараз і дамо - наскільки я пам'ятаю, два тижні, здається, - два тижні, а, може, і більше ... да, два тижні по аналітичних матеріалах. Шановні колеги, я вас дуже прошу, давайте його виконаємо, бо наступного разу ми звернемося до Прем'єр-міністра з цього питання, і тоді, я думаю, що доведеться все ж таки готувати.

І, ще раз, я хотів би запитати, колеги, що ми робимо, що ви плануєте робити з 7 класом пілотних шкіл, з підручниками для них? Я вважаю, що це дуже потрібно. Більше того, я би вже, справді, зараз би зайнявся 8 класом, бо вже час. І для того, щоб ми нормально підготувалися в наступному році, нам вже потрібно займатися зараз. Але, якщо можна, я ще раз все ж таки хотів би задати це питання.

_____ . Дякую, Сергій Віталійович.

Що стосується 7 класу. Але ж не одними підручниками сьогодні нам треба забезпечити школу, хоча також вони сьогодні вкрай необхідні.

Перше. Уже Олександр Васильович сказав, що у нас затверджено на сьогодні уже більше 40 модельних навчальних програм, з видавництвами ведуться переговори, і створені уже більше 40 робочих груп авторських колективів, які на основі модельних навчальних програм сьогодні будуть робити навчальні матеріали для учнів. Не підручники, я ще раз говорю, тому що підручники будуть значно пізніше, а навчальні матеріали у вигляді робочих зошитів, навчальних посібників. І ці матеріали буде в електронному вигляді розміщено на сайті інституту і міністерства, і, разом з тим, частина цих матеріалів за ті кошти, що сьогодні говорилося, будемо друкувати і направляти їх у ці навчальні заклади. Сьогодні у експериментальних школах налічується - десь 147 у нас шкіл, 280 класів, - і буде навчатися близько 8 тисяч дітей.

Другий напрям роботи – це підготовка вчителів. Це робота ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це про інше. Дивіться, це про інше, ми знаємо про підготовку вчителів, це про інше. Мене цікавлять підручники для 7-го експериментального класу. Коли ви очікуєте, що вони будуть доставлені в школи?

_____. Я ж вам сказав, що підручників не буде, а будуть навчальні матеріали, навчальні посібники, робочі зошити. Ми будемо старатися зробити їх в серпні місяці. Якщо гроші будуть, тоді це елементарно, такий тираж, невеликий ...

_____. Дозвольте, я просто поясню особливості пілоту. Це щороку відбувається, вже починаючи з 1 класу, який почався в 2017 році. У нас особливість пілоту в тому, що це класи, які працюють без підручників. І вони вибирають навчальну програму, в даному випадку модельну навчальну програму, по якій потім авторський колектив протягом усього року пілотування напрацьовує навчальні матеріали. Ці матеріали друкуються частково там умовно за місяць навчання, на 4 тижні навчання. І таким чином забезпечується саме навчальними матеріалами, а не підручниками. В цьому особливість пілотування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Може, нам все ж таки подивитись на ці особливості пілотування, зробити їх якось user friendly? Це виглядає дивнувато.

_____. І ще, дозвольте, на основі цих матеріалів тоді вже будуть формувати самі підручники. І це, по суті, апробація цих матеріалів, з яких будуть пізніше вже для 7 класу підручники, які на конкурс подаватися будуть і так далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Я хочу повернутися в останній раз до резерву. Резерв, ще раз, ви кажете, закладаєте 5 відсотків, так? До 5 відсотків – це скільки? Бо в документах написано: наклад 105 відсотків.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що значить до 105-ти, це скільки? Ну, 104, 104,9, 101,2?

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там, здається, написано: від 105 до 120, якщо я правильно пам'ятаю.

_____ . Постановою Кабміну передбачено до 20 відсотків, до 120 відсотків. У зв'язку з тим, що немає фінансування, закладається 5 відсотків. Тобто 105 відсотків конкретної назви і конкретного ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей. Добре, зрозуміло, дякую. Тобто 5 відсотків мають піти в резерв?

_____ . Да, кожної назви відповідного... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей. Скільки з цього резерву доставляється в області, в обласні резерви, а скільки залишається в центральному резерві, не знаю, центральному? Давайте його назвемо центральний резерв.

_____ . Ці всі 5 відсотків у цьому році планується залишити в центральному резерві і видавати відповідно по запитах областей, де це буде крайня необхідність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей. А в областях є свої резерви, якісь резервні, я не знаю, складські приміщення, де вони зберігають? Є в них якісь свої, отримані раніше, резерви підручників?

_____ . Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, о'кей. Ну, за тими даними, які ми просили, ми просили наявний резерв підручників, навчальних посібників з попередніх років в розрізі областей, найменування підручників, кількість примірників, також вартість утримання складських приміщень для зберігання, зазначивши місця зберігання. Інформація не надана, і, за словами представників міністерства, міністерство не збирає таку інформацію. Це правда?

_____ . У нас є адреси приміщень, тому що в ці приміщення здійснюється доставка підручників ... *(Не чути)* для області. Відповідно потім з обласних баз здійснюється доставка безпосередньо до закладів освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зрозумів, зрозумів. Але ж є обласна база резервна, на якій, напевно ... . Ну, десь же ж є резерв підручників, які надані в області раніше? Він же десь зберігається? Ну, от у вас 550 тисяч, плюс-мінус, примірників, в них,

напевно, менше, але ж все одно є якісь, да? Вони ж мають десь бути. У вас є дані, скільки в них в резервах залишилося підручників?

Ну, наприклад, от ми зараз там звільнили Херсонську область, заходимо туди, дивимося в центральному резерві міністерства: там недостатня кількість підручників. Ми знаємо, скільки ми можемо взяти попросити в інших областей з їх резервів для того, щоб забезпечити деокуповану територію? Це для прикладу.

_____. Так, Сергій Віталійович. Цю інформацію ми можемо взяти на підставі проведеної інвентаризації по областях через систему ДІСО. І таку інвентаризацію ми щороку проводимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, колеги. Тоді в мене є пропозиція записати в рішенні комітету, у вас буде час для того, щоб зараз зібрати інформацію по областях, для того щоб ви самі зрозуміли в першу чергу, що у вас відбувається в областях, ну і ми зрозуміли, скільки в нас, окрім центрального резерву, ще є підручників по областях. А на міністерство ми попросимо, і поговоримо з Міністерством цифрової трансформації, я думаю, разом, щоб зробити якийсь дашборд, щоб ми просто розуміли. От зараз ми надрукуємо - скільки, 5 мільйонів, да? - чи більше ніж 5 мільйонів за кошти державного бюджету, і ще там майже 1,5 мільйона за кошти донорів, і ще плануємо потім винайти кошти і надрукувати ще 4,7 мільйона, щоб ми просто розуміли де вони знаходяться. За гроші платників податків ми друкуємо більше 10 мільйонів примірників - і потім не розуміємо де вони знаходяться, в якому резервному фонді, скільки їх, чим ми забезпечені, чим не забезпечені, які наші подальші дії? Колеги, я думаю, що нам треба приходити до якоїсь централізованої системи. Якщо потрібна наша допомога щось у законах, то давайте це зробимо, але нам просто це вкрай необхідно, інакше ми будемо знаходитися в управлінському вакуумі і не мати просто якихось доказових підстав для прийняття управлінських рішень, мені здається. ...*(Не чути)*, якщо хочете прокоментувати.

_____. Сергій Віталійович, насправді ця ситуація характерна. Ми сьогодні маємо приблизно таку саму картину з, наприклад, облаштуванням укриттів або з гаджетами. Насправді, дійсно, ми працюємо сьогодні над створенням дашборду, і система обліку підручників повинна відображатися зразу

у цифровому форматі. Це дійсно доцільно, це дійсно приведе, як будь-яка цифровізація приводить до прийняття оптимальних управлінських рішень. Ми підтримуємо цю позицію комітету, звичайно, будемо над цим працювати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колеги, в мене ще є парочку запитань. Перше. У нас за попередньою інформацією, з попереднього комітету, у нас департаменти освіти чотирьох областей надали інформацію про неможливість прийняти підручники для розподілу між закладами освіти. Це було в березні, здається, цього року. Після засідання комітету, день в день чи на наступний день, Інститут модернізації змісту освіти знову розіслав подібні листи для уточнення інформації. І, за нашими даними, три області вже підтвердили, що вони можуть це зробити, а що із Запорізькою, у нас немає четвертого листа, вибачаюся, з Луганською?

_____. Сергій Віталійович, у нас немає підтвердження від Луганської області, від Запорізької, Херсонської та Донецької областей у нас є інформація після вашого звернення, вони відповідно відреагували і змінили свою позицію. Тобто вони готові забрати наклади свої, шукають альтернативні бази розміщення, де зберігати ці підручники. Бо, наприклад, в Херсоні база була підтоплена, працівника, який там працював, призвали у Збройні Сили. Тобто вони ці питання вирішують. Ми в свою чергу оперативно протягом трьох днів внесли зміни в ... *(Не чути)* договори доставки з видавцями, там ... *(Не державний резерв, вони зараз зробили додаткові угоди... (Не чути).*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І ще два, пов'язаних між собою, питання. Скажіть, будь ласка, як відбувається забезпечення підручниками мовами корінних народів, національних меншин? І яким визначаються, і як, підручники для адаптації шрифтом Брайля?

_____. Дозвольте, заступниця ... *(Не чути)* відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я нічого не чув, але, будь ласка. Да.

_____. Доброго дня, шановні народні депутати! Доброго дня, голово! Підручники для корінних народів, національних меншин, так само як і підручники для осіб з особливими потребами, в тому числі і шрифтом Брайля, це конкурсний відбір. Коли проходить конкурсний відбір, для національних меншин,

корінних народів є такий же перелік в нас підручників, як "Математика", "Українська мова" і "Історія". І заклади освіти роблять свій вибір, і якщо, наприклад, кілька назв вибрали для перекладу, то перекладається той підручник, який отримав кращий вибір, більший результат вибору закладами освіти з певною мовою навчання. А для шрифтом Брайля у нас адаптуються ті підручники, які отримали найкращий результат вибору з урахуванням всіх закладів України. Тобто все під час конкурсного відбору.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто я так розумію, що шрифтом Брайля адаптується той підручник, який друкується найбільшим тиражем цього року, да?

_____. Так, саме так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей. Скажіть, будь ласка, коли вони повинні бути доставлені згідно нормативних ваших актів до шкіл для... *(Не чути)* ?

_____. В Постанові Кабінету Міністрів, яка регулює доставку підручників до закладів освіти, про терміни доставки підручників для осіб з особливими освітніми потребами інформації нема, не зазначено безпосередньо. Зазначено лише для підручників, які пройшли конкурсний відбір: до 1 вересня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ми очікуємо, що до 1 вересня ми отримаємо підручники, і національні меншини зокрема?

_____. На даний момент підручники для національних меншин і корінних народів, які оригінальні, ну, наприклад, угорська мова, так само і кримськотатарська мова, вони вже, більшість, навіть надруковані. Перекладні підручники станом на сьогодні, от завтра відбудеться засідання комісії, яка аналізує переклад, його, скажімо так, коректність, правильність, якість, і на завтра виносяться 25 підручників. І за тими експертними висновками, що надали експерти, вони будуть всі схвалені і буде здійснюватися далі їх друк. Ще 13 - закінчується переклад. Але оскільки там накладу дуже незначні, вони всі будуть до 1 вересня в закладах освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто я правильно розумію, що ми перекладаємо вже надруковані підручники частково? Є оригінальні підручники, а є підручники, які

ми перекладаємо з тих, що друкуються зараз, ну, цього року поточного для шкіл з українською мовою викладання?

_____ . Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Таке саме відбувається з підручниками, які адаптовуються шрифтом Брайля, правильно?

_____ . Шрифтом Брайля так само, вони визначаються, той підручник, який набрав кращий результат, і триває його адаптація шрифтом Брайля. Після адаптації здійснюється експертиза якості адаптації на комісії відповідній, і за умов позитивного рішення підручник може друкуватися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Я хотів би, щоб ми всі ці питання, які ми зараз задали, ми задали в письмовій формі. І в зв'язку з цими останнім двома питаннями я все ж таки хотів би добитися чіткої алгоритм від самого початку формування потреб на підручники до моменту їх доставки. Має ж бути алгоритм, коли, до якого числа, що робиться, коли там конкурс відбувається, коли затверджується, коли гроші, коли паспорт бюджетної програми, коли казначейство має проплачувати, коли друкується, коли доставка. Ми ж маємо це все розуміти, правда? Я впевнений, що він десь є. Давайте його все ж таки наступного комітету розглянемо, бо нам цікаво.

Колеги, я, з вашого дозволу ... . Я не знаю, чи є ще в когось питання? Бо я би пропонував у зв'язку з тим, що ми очікуємо повітряну тривогу, зараз перейти все ж таки до наступних питань порядку денного, інакше ми їх потім не зможемо розглянути. Інна Романівна, у вас піднята рука.

СОВСУН І.Р. Дякую.

Пане голово, я прийшла насправді на інше питання, але якщо я вже ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я знаю, тому я і запитую, я спеціально для вас і сказав, тому що якщо ми зараз очікуємо повітряну тривогу, то ми ваше питання можемо не встигнути розглянути.

СОВСУН І.Р. Я просто коротко скажу. Що, слухайте, а можна, зрештою... Я розумію, що є всі проблеми з друком, з доставкою, дуже дивні процедури з оплатою доставки і все інше. Але я таки хочу зрозуміти, кого треба звільнити в

ІМЗО для того, щоб нарешті прибрати з шкіл підручник "Основи здоров'я", де пишуть про те, що дівчатка з червоною помадою, якщо їх згвалтували, то це їхня провина? Тобто у мене дуже пряме і просте питання. Тому що ця історія з цими підручниками триває вже роками, і скільки не було повернень, скільки не було нічого - нічого не міняється.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Інна Романівна, будь ласка, скажіть, до кого питання. Скажіть, до кого питання, бо ми тут всі трішки напружились.

СОВСУН І.Р. Я не знаю, мабуть, до міністра, я підозрюю, що в цьому випадку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оксен Васильович.

ЛІСОВИЙ О.В. Я думаю, що тут питання лежить в площині експертизи, бо, як ви знаєте, ми повторно направили цей підручник, уже маючи свою власну позицію з цього питання однозначно, направили на експертизу до ІМЗО і отримали такий самий висновок. То я думаю, що питання якості експертизи. Але я боюсь, що проблема не лежить тільки виключно в площині експертній і в площині того, як експерти розглядають об'єктивно, наскільки об'єктивно вони розглядають предмет, а в площині в принципі об'єктивності розгляду. Тому що мені здається, що видавці мають зavelикий вплив на експертів. У мене таке враження склалося з цієї позиції, тому що мені характеризували цю експертну групу як достатньо добросовісну, якісну, прогресивно мислячу, а ми отримали абсолютно ідентичний висновок. Тому в мене є таке враження, складається, що експерти турбуються про те, щоб підручник не був знятий, не позбавлений грифу і знятий відповідно з використання в школах з огляду на інтереси видавців, а не з огляду на інтереси дітей. От у мене таке склалося враження.

СОВСУН І.Р. Тому я і сформулювала питання про те, кого треба звільнити для того, аби цей стан речей змінився. Я не знаю, чи це можна додати в питання від комітету, але моє питання залишається роками вже по цих підручниках.

_____. Сергій Віталійович, можна слово, буквально декілька слів коментарю з приводу "Оснoв здоров'я"?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

_____. Справа в тому, що підручники, про які Інна Романівна зараз згадує, вони не друкувалися вже багато років. Останнє видання, я зараз можу не згадати, це приблизно ... .

СОВСУН І.Р. 2021 року.

_____. У 2021 році підручник з 8 класу "Основи здоров'я" не друкувався, не був надрукований. Тому у нас у 2021 році повного фінансування для видання підручників 8 класу не було, і підручник "Основи здоров'я" у 2021 році не друкувався. Ті підручники, які зараз в закладах освіти, це підручники 2016 року.

СОВСУН І.Р. Давайте ми перевіримо, але вони таки друкувалися у 2021 році.

_____. Якщо вони і друкувалися, це виключно були комерційні накладки видавництв, державного фінансування "Основи здоров'я" підручники не мали.

_____. Тому враження, що комерційний наклад захищає наша експертна група.

_____. Комерційний наклад не захищає експертна група. Але справа в тому, що експерти ще раз передивлялися ці підручники і дали свою думку, що текст написаний, він відповідає програмі і так далі, тобто підручник має право на існування.

СОВСУН І.Р. Можна я вам зачитаю? "Віктимні речі. Надто коротка спідничка, відкрите декольте, яскравий макіяж можуть створити про вас хибне враження та спровокувати гвалтівника". Це нормально, скажіть? Який експерт сказав, що це нормально? Покажіть мені ім'я експерта, який сказав, що це нормально, покажіть мені ім'я директора ІМЗО, який сказав, що цей експерт – все нормально? Ви хочете продовжувати цю розмову?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги! Інна Романівна, я вам дякую за те, що ми знову привернули увагу до важливості все ж таки якісної експертизи підручників, які виходять потім до дітей в школу, ми вам за це вдячні.

Шановні колеги, давайте, якщо ви не заперечуєте, переходити до прийняття рішення. Є пропозиція. По-перше, я прошу всіх народних депутатів включитися в онлайн, тому що нам треба проголосувати, буду вам всім дуже вдячний за це. Все ж таки всіх включитися, Наталію Романівну і наших інших колег: Володимира Воронова, Юлію Миколаївну Гришину, - для того, щоб ми провели результативне голосування. Дякую, колеги.

З вашого дозволу, я пропоную поставити рішення комітету, яке вам усім роздано, з урахуванням тих запитань, які ми задали всі з голосу, для того щоб можна було їх направити до міністерства для отримання додаткової інформації.

Єдине, що важливо, я хочу озвучити рішення комітету. Ми попросимо надати цю інформацію, ту інформацію, яку ми запитували 12 липня, ще раз у повному обсязі. Ту, яка була не надана, надати її до 9 серпня, включаючи все те, що зазначено в рішенні комітету. А до 25 серпня представити комітету пропозиції свої щодо оптимізації процесу створення, видання та доставки підручників і посібників з метою забезпечення ними закладів освіти до початку навчального року, щодо перегляду процедури відбору підручників і посібників для друку за державний кошт і щодо оптимізації витрат бюджетних коштів під час розрахунку тиражу, конкурсного відбору, виготовлення і доставки підручників і посібників.

Також ми своїм рішенням звертаємося до Державної казначейської служби із запитом щодо причин затримки платежів відповідно до тих платіжних доручень, які були надані Міністерством освіти і науки Інституту модернізації змісту освіти. Пропонуємо розглянути повторно це питання в якості контрольного вже 6 вересня 2023 року із заслуховуванням інформації щодо фактичних обсягів доставлених підручників до регіонів і до шкіл. Якщо не заперечуєте, то ставлю це рішення комітету на голосування. Хто – за? Прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов, підтримую.

ППА Н.Р. Піпа – за.

ПАВЛЕНКО Р.М. Павленко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Не чути)*

ЛИС О.Г. Лис – за.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергій Віталійович, можна два слова?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Дякую. Одноголосно.

Іван Григорович, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергій Віталійович, якщо ви звернули увагу, ми працюємо вже з п'ятим міністром у цьому скликанні. І я хотів би привернути увагу всіх колег, і особливо міністерства, от ваші слова сьогодні весь час були спрямовані на те, що кожна державна копійка повинна бути обрахована. Не просто підручник, а кожна копійка.

Сергій Віталійович, ви можете говорити правду всім: фінансування, за рахунок якого ми живемо, матиме тенденцію до скорочення, на превеликий жаль. Ми розуміємо, за що говоримо, не будемо по відкритому ефіру багато, як кажуть, розповсюджуватися. Тому ви абсолютно праві. І я звертаюсь до колег з міністерства: прислухайтеся до того, що говорив голова комітету і члени комітету. Кожна копійка на обліку: чи це доставка, чи це логістика, чи це державний резерв. Де б воно не було, кожна копійку треба берегти, для того щоб ми, як кажуть, все спрямували на посібник, який дійде до споживача, до учня. Бережіть кожна копійку.

І контроль, Сергій Віталійович, молодець, я вам дякую за те, що ви контролюєте отак це питання, бережене кожна копійку, бо фінансування буде ще більше і більше обмежене, на превеликий жаль. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Григорович. Ми продовжимо і далі займатися цим питанням, і 6 вересня ми до нього повернемося.

Шановні колеги, дякую вам за одноголосну підтримку рішення комітету, переходимо до наступного пункту порядку денного. Але якщо ви не заперечуєте, я би запропонував би спочатку розглянути коротко пункт четвертий, бо він нам потрібен достатньо оперативно, а потім перейти до розгляду другого і третього пункту. Не заперечуєте?

Якщо ні, то це питання про внесення змін до Рішення Комітету від 12 липня 2023 року (протокол № 124) про подання об'єднаної Конкурсної комісії та проект Постанови Верховної Ради України про призначення у 2023 році іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук.

Колеги, дякуємо за вашу присутність.

Отже, ви пам'ятаєте, що ми прийняли рішення і рекомендували 49 людей на здобуття іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук. І навіть разом з вами ... . І всі разом з вами зареєстрували постанову відповідну, проект Постанови Верховної Ради.

Але добре, що ми не встигли дійти до голосування, бо насправді при повторному розгляді при перевірці результатів знайшли там одну невідповідність. І одна з робіт була подана Укркоопспілкою, що не відповідає абзацу першому пункту 5 положення, оскільки повинно бути подано або Міністерством освіти і науки, або за підпорядкуванням ... повинна бути подана ця робота до Міністерства освіти і науки України або за підпорядкуванням до Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, відповідних центральних органів виконавчої влади. Тому одна з робіт повинна бути викреслена з нашої постанови.

І у зв'язку з цим, колеги, якщо немає зауважень і пропозицій, то я поставлю на голосування проект рішення комітету, який вам всім розданий. Погодитися з поданням технічних експертів об'єднаної Конкурсної комісії та зняти з розгляду подання Лупака Руслана Любимовича. І також внести відповідні зміни до рішення комітету, і перереєструвати, я так розумію, нашу постанову Верховної Ради.

Шановні колеги, немає зауважень і заперечень? Якщо ні, то ставлю на голосування відповідне рішення комітету. Хто – за? Прошу проголосувати.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачу. Воронов, бачу.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ЛИС О.Г. Лис...

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГРИШИНА Ю.М. Гришина – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Рішення прийнято одногосно.

Переходимо до наступних пунктів порядку денного. Пропоную їх об'єднати. Це пункт два і три. Пункт два: про проект Закону України про застосування англійської мови в Україні (реєстраційний номер 9432). Другий: про проект Закону України про застосування англійської мови в Україні (реєстраційний номер 9432-1), альтернативний.

З нами співдоповідачем по першому має бути представник Офісу Президента. Чи є з нами хтось на зв'язку? Якщо ні, то представляє другий Інна Романівна Совсун, співавтор законопроекту, а співдоповідачами з цього питання є Сергій Валерійович Колебошин і Олена Георгіївна Лис, голова підкомітету і заступник голови комітету.

Отже, з кого почнемо? Напевно, з Інни Романівни як автора альтернативного, а потім вже перейдемо до співповіді від комітету.

Інна Романівна, будь ласка. Чи, може, чекайте ... .

СОВСУН І.Р. Я пропоную комітету підтримати законопроект авторів, які з'явилися на комітет.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Інна Романівна, одну секундочку. Може, в нас тоді представник міністерства зможе представити?

Ну, все. Тоді, Інна Романівна, все ж таки вам слово. Будь ласка.

СОВСУН І.Р. О'кей. Тоді я залишаю свою пропозицію підтримувати законопроекти, автори яких з'являються на комітеті.

Колеги, законопроект, який подала я, я відзначу, мабуть, тільки ті моменти, які відрізняють цей законопроект від законопроекту, який поданий Президентом України. І, цілком очікувано, більшість цих відмінностей, вони стосуються, власне, питань, які пов'язані з освітою, тому що попри те, що головним комітетом тут визначений Комітет гуманітарної політики по цьому законопроекті, але я думаю, що колеги з Комітету освіти прекрасно розуміють, що без роботи в сфері

освіти цей законопроект зреалізувати буде неможливо, і насправді значно більшою мірою цей законопроект навіть стосується питань освіти, і тому, власне, на них хотілося б зацентувати. Єдине, що відзначу по питаннях, які стосуються культури, чим мій законопроект відрізняється від президентського, це тим, що питання дубляжу врегульовано в інший спосіб, де вказується, що ми пропонуємо дозволяти використовувати недубльовані фільми, фільми англійською мовою, але без вказання чіткого відсотку, який саме відсоток буде транслюватися англійською мовою без перекладу. Але, якщо говорити про ті зміни, які я пропоную порівняно з президентським законопроектом в питаннях освіти. Перше – це додати категорії освітян, для яких обов'язковою вимогою зайняття посади буде знання англійської мови. Це науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, тому що сьогодні говорити про викладання в університеті без знання англійської мови, ну, це, відверто кажучи, неможливо. Єдиний виняток пропонується зробити для представників філологічних спеціальностей, оскільки, якщо це викладач китайської мови, то вочевидь, що він чи вона має володіти китайською, а не англійською в першу чергу.

Ту саму вимогу щодо обов'язковості знання англійської мови пропонується встановити для ректорів та керівників наукових установ. Я знаю багатьох ректорів і керівників наукових установ, всі з них, хто прогресивні, сучасні і рухають освіту і науку вперед, точно володіють англійською мовою. Тому я думаю, що це більш ніж адекватна кваліфікаційна вимога для зайняття таких посад.

Плюс є категорії випускників, для яких це питання так само є принципово важливе. Звичайно, що хочеться, щоб всі випускники українських університетів володіли англійською мовою і могли вільно спілкуватися, але щонайменше для двох категорій спеціальностей я пропоную це зробити обов'язковим. Це медичні спеціальності, тому що медицина без знання англійської мови сьогодні є просто неможливою, і правничі спеціальності, просто тому, що це теж питання того, що ми як суспільство зацікавлені в максимально високій кваліфікації випускників за цими спеціальностями. Тому, власне, це ті ключові речі, які відрізняють законопроект мій від президентського. Я маю деяку підозру, що прихильність буде отримана в президентського законопроекту, але я би все-таки хотіла, аби ті норми, які стосуються освіти, в другому читанні принаймні були відображені в

цьому законопроекті для того, аби все-таки заклали якісь норми по підвищенню рівня знання англійської мови всередині освіти, бо без цього будь-які інші норми за межами системи освіти просто будуть позбавлені сенсу, якщо люди не вивчать англійську мову всередині системи освіти.

Це коротко по моєму законопроекту. Вдячна за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Інна Романівна.

Сергій Валерійович, або Олена Георгіївна, чи як ви плануєте? Чекайте, у нас піднята рука. Вже не піднята. Тоді, Сергій Валерійович, будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В. Колеги ... .

ЛИС О.Г. Перепрошую, я значно погано вас чую. Але, якщо ви надаєте, пане голову, мені слово, то, напевно, я би хотіла почати з законопроекту 9432.

КОЛЕБОШИН С.В. Олена Георгіївна, якщо ви не проти, я швидко пройдуся.

ЛИС О.Г. Прошу, Сергій Валерійович.

КОЛЕБОШИН С.В. Враховуючи особливості часу, в якому ми знаходимось, на 11 поверсі. Я готував довгу доповідь, з такими аналогіями, які б викликали сльози, але я піду швидко по самому рішенню.

Насправді ми на підкомітеті детально розглянули обидва законопроекти. Відповідно Головне науково-експертне управління - зараз ми говоримо про президентський законопроект, - висловило деякі зауваження щодо декларативного характеру окремих положень і сумніву щодо можливості виконання окремих положень. Міністерство освіти і науки України - це для нас найголовніший в даному сенсі висновок, - в межах своєї компетенції підтримує даний законопроект і виказує декілька ініціатив щодо доповнення декількох статей цього законопроекту. Я не буду вдаватися, вони є дуже так детально викладені в пропозиції рішення.

Так само Уповноважений з захисту державної мови надає свої пропозиції, які можна врахувати до другого читання. Досить дивною позицією є позиція Національної академії наук. Вона викладена у відповідному проекті рішення, яке

не схвалює жоден з законопроектів. До речі, мені дуже цікаво, я пошукав і навіть знайшов висновок Національної академії наук до славнозвісного законопроекту, "Закону Ківалова-Колесніченка". І я не хочу просто тут говорити, щоб нікому тут не було соромно.

Інші галузеві академії підтримують цей законопроект, виказуючи деякі речі, які тут є, можна врахувати до другого читання. Так само і секретаріат наш разом з народними депутатами, ми опрацювали, і деякі пропозиції ми рекомендуємо головному комітету, які можна буде врахувати до другого читання. Вони ретельно викладені у проекті рішення комітету, ви всі їх могли побачити, вони виділені жовтим кольором для зручності користування.

Якщо говорити про нашу дискусію, яка відбулася на підкомітеті, так, прогностичні можливості Інни Романівни ніколи не підлягали сумніву. Дійсно, ми підтримали і пропонуємо в сесійній залі за основу прийняти саме президентський законопроект. Але, якщо говорити про моє особисте ставлення, мені подобається багато норм, які закладені в законопроекті колег з "Голосу". І я абсолютно впевнений, що ми напрацюємо між першим і другим читанням класні правки щодо саме освітньої діяльності.

Тому я прошу підтримати рішення підкомітету: по президентському – взяти за основу, по альтернативному законопроекту – відхилити. Але дуже добре і гарно попрацювати між першим і другим читанням. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Валерійович.

Олена Георгіївна, чи будете додавати щось, чи Сергій Валерійович вже все сказав? Я, чесно кажучи, не знаю. Олена Георгіївна, будь ласка, якщо хочете, мікрофон. Тільки не забудьте включити мікрофон, бо ми вас не чуємо.

ЛИС О.Г. Сергій Віталійович, дякую.

Сергій Валерійович повністю виклав все те, що відбувалось на засіданні підкомітету, які рішення були прийняті. Я не маю що доповнити. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А от в контексті згаданої Сергієм Валерійовичем Національної академії наук України з нами на зв'язку, наскільки я розумію, зараз ми включимось, є Скрипнюк Олександр Васильович, директор Інституту держави і права імені Корещького Національної академії наук України, правильно?

СКРИПНЮК О.В. Так. Доброго дня, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, вам слово.

СКРИПНЮК О.В. Шановні колеги, скільки в мене є часу для того, щоб висловити ... . Якщо висновок, який подавали ми, ви ознайомлені, то я зупинюсь на кількох тільки моментах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, тільки, якщо можна, тих, які стосуються предметів відання нашого комітету, тобто освіти і науки, безумовно.

СКРИПНЮК О.В. Так-так. Ну, я насамперед хотів би зазначити на тому, дійсно, що Інститут держави і права, і Національна академія правових наук також, вони зробили певні зауваження. І насамперед мова йде ... . Безумовно, що проблема прийняття такого закону дуже важлива, тому що вона регулює застосування англійської мови в українському суспільстві. І, враховуючи наші європейські тенденції, мова йде про євроінтеграційні тенденції, безумовно, що такий закон потрібно приймати. Разом з тим, є певні зауваження, які стосуються, ну, насамперед відповідності цього законопроекту на предмет відповідності статті 10 Конституції України.

І, безумовно, що тут є проблеми суттєвого обмеження застосування інших іноземних мов при прийнятті цього закону, насамперед мови, з якими працює Європейський Союз. І мова йде про певне звуження сфери застосування української мови та мов корінних народів і національних меншин України, що, безумовно, суперечить Конституції України, так і європейській мовній політиці.

Для реалізації положень проекту насамперед слід сформувати суб'єктний склад викладацького загалу, мається на увазі від молодих груп до шкільних закладів, до вищих навчальних закладів усіх галузей та спеціальностей. І, безумовно, що потребує створення відповідної матеріально-технічної бази, затвердження Міністерством освіти України програми для проходження онлайн-навчання і так далі. Це стосується як і законопроекту президентського, так і законопроекту, поданого Інною Романівною. Безумовно, що окремі, варті уваги пропозиції можуть бути враховані за умови усунення дискримінаційного контексту в процесі вдосконалення чинного законодавства України. Все-таки

дуже важливо для нас як правознавців, що прийняття певного закону, щоб воно не вело до розбалансування національної правової системи, і особливо щоб це відповідало нормам Конституції. Або потрібно вдосконалити Конституцію і приймати відповідні потім закони, або, в усякому разі, в нинішніх умовах працювати таким чином, щоб у нас не викликало в цьому плані суперечностей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Шановні колеги, чи є в когось доповнення, зауваження?

АЖНЮК Б.М. Можна взяти слово? Я перепрошую, чи можна взяти слово на хвилинку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, тільки представтесь, бо ми вас далеко на екрані ... .

АЖНЮК Б.М. Представляюсь. Богдан Ажнюк, Інститут мовознавства імені Потебні Національної академії наук України. Я коротенько, з вашого дозволу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Богдан Миколайович.

АЖНЮК Б.М. Дивіться, застереження викликає пункт, в якому англійській мові надається статус. Я хотів би звернути увагу присутньої тут Інни Романівни, бо в її законопроекті є цей пункт, де пропонується дати статус англійській мові. І хотів звернути увагу на те, що навіть в Законі про функціонування української мови як державної, "Про забезпечення функціонування української мови як державної" щодо української мови слово "статус" не вживається, не вживається також щодо інших мов, які в Україні побутують.

Більше того, зазначено, що цей статус надається українській... перепрошую, надається англійській мові як мові міжнародного спілкування поряд з іншими мовами. Отже, він має таку невизначену, доволі туманну сферу. Я хочу звернути увагу на те, що, наскільки мені відомо, більшість європейських держав, а ми хочемо триматися в руслі європейських тенденцій, іноземним мовам ніякого спеціального статусу не надають. І думаю, що цей пункт не є дуже доречним, тому що він, з одного боку, юридично не визначений, а, з другого боку, він зайвий, бо поняття "мова міжнародного спілкування" не статусне поняття, а

описове поняття. Це, можливо, комусь здаватися буде другорядним чинником, але насправді українська мова є не тільки інформаційним засобом в Україні, а і елементом конституційного ладу. І вона єдина в Україні має статус офіційної державної мови, про що вказано у рішенні Конституційного Суду.

Також маю застереження щодо формулювання пункту 1 статті 8: "Держава сприяє застосуванню англійської мови у сфері культури". Думаю, що треба рекомендувати ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я перепрошую, я нагадаю, що ми розглядаємо як комітет лише в предметі нашого відання, в межах предмета відання в освіті і науці, будь ласка.

АЖНЮК Б.М. Тоді дякую. Я загалом усі положення, які стосуються розширення освітнього застосування англійської мови, охоче підтримую. І у сфера застосування і в управлінні, і в інших, інформаційних сферах виправдані, і тут усе гаразд.

Єдине тільки, що маю запитання, можливо, до авторів законопроекту. Оскільки вона буде розширюватися, сфера вивчення англійської мови, то, мабуть, коштами якихось інших дисциплін. От цікаво, наскільки це передбачено в механізмі реалізації закону? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щиро вам дякую.

Колеги, і зв'язку з тим, що ракети на підльоті до нашого регіону і скоро у нас буде тривога, вочевидь, є пропозиція наступна. Підтримуючи ідею Сергія Валерійовича і рішення підкомітету, є пропозиція поставити ... .

А, пане Ростиславе, вибачайте, у вас рука піднята, я не помітив.

ПАВЛЕНКО Р.В. Так-так, якщо можна, два слова. Я розумію, що ми тут не профільний комітет, і коректно все щодо позиції нашого комітету, але, власне, профільний комітет уже має свою позицію якраз, у тому числі, по питаннях дубляжу, по інших різних питаннях, які, власне, сколихнули багатьох у суспільстві. І, можливо, ми в своєму рішенні могли би сказати, не просто підтримати за основу, а в редакції профільного комітету. Я думаю, що це би посилювало позицію і зорієнтувало би колег у залі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Ростиславе, при всій повазі, я розумію ідею вашої пропозиції, але, якщо не заперечуєте, є наступна пропозиція.

Підтримати за основу один законопроект і відправити його в зал, але всі висновки, які нам надішли відповідно від наших стейкхолдерів, які враховують, зокрема, і цю позицію по дубляжу, ми відправимо на головний комітет і будемо готувати правки до другого читання, якщо ви не заперечуєте. Бо я не пам'ятаю, щоб ми хоч раз голосували підтримати рішення основного комітету саме в такій редакції. Пан Ростислав, якщо не заперечуєте, ми не будемо порушувати нашу традицію і залишимо виключно в предметах віданнях нашого комітету. Якщо не заперечуєте.

Отже, в такому випадку, колеги, я прошу підключитися назад народних депутатів до нашого Zoom, для того щоб ми провели зараз голосування по двом законопроектам.

Отже, ставлю на голосування по пункту 2 по проекту Закону України про застосування англійської мови в Україні (реєстраційний номер 9432). Ставлю на голосування проект рішення комітету:

Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону реєстраційний номер 9432 за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Направити цей висновок, а також вищезазначені висновки установ та організацій до Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначеного головним з опрацювання цього законопроекту.

Хто – за? Прошу проголосувати.

Сім. Пане Ростиславе, не знаю вашу позицію. Я не чую.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – підтримую.

ПАВЛЕНКО Р.М. Я тоді утримаюсь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви утримуєтесь.

Хто ще утримався, проти? Ніхто. Пан Ростислав утримався, всі інші – за. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

І відповідно ставлю на голосування проект рішення комітету по проекту Закону України реєстраційний номер 9432-1:

Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону реєстраційний номер 9432-1 за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

Направити цей висновок Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, визначеного головним з опрацювання цього законопроекту.

Хто – за? Прошу проголосувати.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Воронов – вісім. Пане Ростиславе, ви утримались, да?

ПАВЛЕНКО Р.М. І я тут теж утримаюсь тоді, бо там краще це питання вирішать.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Розумію. Пан Ростислав – утримався, всі інші – за. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Сподіваюсь, що "Різного" ні в кого немає, бо почалась повітряна тривога.

Я вам всім дуже вдячний, колеги. Засідання комітету вважається закритим. До наступних з вами зустрічей. Дякую ще раз. Уважно читайте наш чат, там важливе повідомлення по завтрашньому дню.

Дякую, колеги. До побачення.